

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара
Економічний факультет
Кафедра статистики, обліку та економічної інформатики

„ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету,

_____._____.2017 р.

Н А В Ч А Л Ь Н А П Р О Г Р А М А
МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОГО РАХІВНИЦТВА

Дніпро – 2017

Методологія та організація національного рахівництва. Програма навчальної дисципліни. - ДНУ, 2017. - 14 с.

Викладач: Дмитрієва В.А., к.і.н., доцент кафедри статистики, обліку та економічної інформатики

Рецензенти:

профільна кафедра ВНЗ _____

рецензент _____

рецензент _____

Затверджено вченою радою економічного факультету

Протокол № __ від _____ р.

© ДНУ, 2017

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: надання необхідних теоретичних знань і практичних навичок з побудови рахунків національного обліку, напрацювання вміння з проведення аналізу показників національних рахунків та формулювання обґрунтованих висновків

Завдання: отримання уявлення про облік економічних показників на макрорівні, набуття навичок зі складання національних рахунків відповідно до світових та вітчизняних вимог, застосування методів моделювання макроекономічних показників та порівняння їх зі світовими стандартами

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- 1) базові концепції, поняття та категорії системи національних рахунків;
- 2) принципи побудови системи національних рахунків;
- 3) напрями аналізу системи національного рахівництва;
- 4) методологію міжнародних зіставлень показників національних рахунків.

вміти:

- 1) застосовувати методологію обчислення показників національних рахунків;
- 2) використовувати методологію міжнародних зіставлень показників системи національних рахунків;
- 3) застосовувати методи моделювання та прогнозування показників національного рахівництва,
- 4) проводити аналіз макропоказників та робити обґрунтовані висновки.

2. Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1

Змістовий модуль 1. Загальна характеристика системи національних рахунків.

ТЕМА 1. Макроекономічні концепції.

ТЕМА 2. Основні категорії, використовувані в національному рахівництві.

ТЕМА 3. Принципи побудови СНР та зв'язок з бухгалтерським обліком.

ТЕМА 4. Ціни в системі національних рахунків.

ТЕМА 5. Види та призначення рахунків. Матрична форма відображення рахунків.

Змістовий модуль 2. Національні рахунки України: класифікація, структура та обчислення макроекономічних показників.

ТЕМА 1. Основні класифікації та класифікатори, використовувані у вітчизняній системі рахунків.

ТЕМА 2. Компоненти ВВП та методи його розрахунку.

ТЕМА 3. Обчислення показників національних рахунків України.

Змістовий модуль 3. Принципи побудови національних рахунків України

ТЕМА 1 Побудова рахунків виробництва. Обчислення балансуєчих статей.

ТЕМА 2 Побудова рахунків доходу.

ТЕМА 3. Особливості рахунків нагромадження. Баланси активів та пасивів.

ТЕМА 4. Рахунки іншого світу

Змістовий модуль 4. Обчислення обсягів економіки, яка не піддається безпосередньому спостереженню.

ТЕМА 1. Поняття неспостереженої економіки та її види.

ТЕМА 2. Оцінювання діяльності економіки, яка не піддається безпосередньому спостереженню.

Змістовий модуль 5. Використання даних національних рахунків у макроекономічному аналізі.

ТЕМА 1. Аналітичні можливості та основні напрямки аналізу даних СНР.

ТЕМА 2. Статистичне моделювання макроекономічних показників.

Змістовий модуль 6. Використання даних національних рахунків у макроекономічному аналізі.

ТЕМА 1. Методологія розробки платіжного балансу, міжнародної інвестиційної позиції та зовнішнього боргу України.

ТЕМА 2. Загальні принципи проведення міжнародних зіставлень.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ПОТОЧНОГО ТА СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Суть та принципи побудови системи національних рахунків
2. Яка модель національних рахунків використовується в Україні? Особливості моделі.
3. Концепція національних рахунків. Види рахунків.
4. Що називається балансувальною статтею в СНР і на які частини поділяються рахунки СНР?
5. Сектори системи національних рахунків.
6. Показники у національних рахунків, що характеризують результати економічної діяльності на стадії виробництва.
7. Макроекономічні показники, які використовують в національних рахунків на стадії утворення і розподілу доходів.
8. Показники, що використовуються в національних рахунків на стадії використання доходів і заощадження.
9. Суть та склад валової доданої вартості.
10. Поняття та зміст показника валового внутрішнього продукту.
11. Методи розрахунку ВВП. Виробничий метод. Розподільний метод. Метод кінцевого використання.
12. Поняття „чисті податки на продукти та імпорт” у виробничому методі.
13. Суть компонентів, з яких складаються первинні доходи при розрахунку ВВП розподільним методом.
14. Поняття „кінцевого використання товарів і послуг” в методі кінцевого споживання.
15. „Валове нагромадження” в методі кінцевого використання.
16. Суть показника „чистий експорт”, який використовується у розрахунку ВВП методом кінцевого використання.
17. Склад показника валового національного доходу.
18. Поняття кінцевого споживання товарів і послуг.
19. Суть поняття „чисте заощадження / чисте запозичення”.
20. Особливості національних рахунків України. Принципи побудови рахунків.
21. Методи оцінки тіньової економіки.
22. Методи аналізу та моделювання макроекономічних показників.

Методи навчання: опорний конспект лекцій, лекції, вирішення практичних завдань з обчислення показників та побудови рахунків.

Методи контролю: перевірка правильності виконання практичних робіт, поточне тестування; контрольна робота

ОПОРНИЙ КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЙ З ДИСЦИПЛІНИ „МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОГО РАХІВНИЦТВА”

МОДУЛЬ 1

Змістовий модуль 1. Загальна характеристика СНР.

ТЕМА 1. Макроекономічні концепції.

СНР спирається на науково обґрунтовані концепції опису економічних процесів. Концепція економічного виробництва. Концепція факторів виробництва. Класична концепція. Кейнсіанська концепція. Концепція вилучення і „вливання” грошей.

ТЕМА 2. Основні категорії СНР.

Поняття інституційних одиниць. Інституційні сектори. Операції та їх класифікація в СНР. Класифікація активів. Виробничі одиниці. Продукти.

ТЕМА 3. Принципи побудови СНР та зв'язок з бухгалтерським обліком.

Фіксування операцій інституційними одиницями. Метод нарахування при фіксації операцій. Фіксація операцій за фактичною вартістю. Принцип консолідації під час агрегування інформації рахунків. Метод заліку як спосіб подання даних в СНР.

ТЕМА 4. Ціни в системі національних рахунків.

Система цін ООН для вимірювання продукції. Складові ціни товару чи послуги. Теоретична вартість будь-якого продукту. Методи міжгалузевого балансу. Основні компоненти доданої вартості: факторні або первинні витрати (заробітна плата, прибуток, амортизація); чисті (виключаючи субсидії) непрямі товарні податки; чисті (виключаючи субсидії) непрямі нетоварні податки. Міжгалузевий баланс – інтегральна частина СНР. Види цін: факторні, основні та ціни виробників. Структурний склад основних видів цін, які застосовуються в СНР.

ТЕМА 5. Види та призначення рахунків. Матрична форма відображення рахунків.

Рахунок як спосіб фіксації або видів використання і ресурсів, або зміни активів і пасивів, або запасу активів та пасивів на певний час. Особливості побудови рахунків для інституційних одиниць та секторів, операцій, інших країн світу (зовнішні операції), активів і пасивів, закладів та галузей, продуктів, економіки країни в цілому.

Принципи побудови центральної структури Системи. Інтегровані економічні рахунки та їх компоненти. Таблиця ресурсів та їх використання. Тривимірний аналіз фінансових операцій і запасів фінансових активів і пасивів. Функціональний аналіз операцій інституційних секторів на відповідність цілям їхньої діяльності. Таблиці населення й зайнятості.

Матрична форма відображення рахунків.

Змістовий модуль 2. Національні рахунки України: класифікація, структура та обчислення макроекономічних показників.

ТЕМА 1. Основні класифікації та класифікатори, використовувані в СНР.

Класифікація як спосіб упорядкувати інформацію про різні аспекти економічного життя, виявити загальну картину та головні наслідки економічного процесу, а також структури

економіки. Основні функції та джерела доходів (ресурсів) секторів. Класифікатор секторів економіки. Класифікатор витрат на споживчі товари і посліги. Класифікація функцій державних органів (КФДО). Класифікація галузей економіки. Класифікація податків та субсидій.

ТЕМА 2. Структура національних рахунків.

Рахунки поточних операцій: рахунок виробництва, рахунок первинного розподілу доходів, рахунок розподілу первинних доходів; рахунок вторинного розподілу доходів; рахунок перерозподілу доходів у натуральній формі; рахунок використання наявного доходу; рахунок використання скоригованого наявного доходу. Рахунки операцій: рахунок товарів та послуг.

Рахунки нагромадження: рахунок операцій з капіталом; фінансовий рахунок; рахунок інших змін в обсязі активів; рахунок переоцінки (рахунок нейтрального холдингового прибутку/збитку; рахунок реального холдингового прибутку/ збитку).

Баланси активів та пасивів: початковий баланс активів та пасивів; зміни в балансі активів та пасивів; заключний баланс активів та пасивів.

Рахунок „іншого світу” (рахунок зовнішніх операцій з товарами та послугами; рахунок зовнішніх первинних доходів та поточних трансфертів). Рахунок зовнішніх операцій з нагромадження. Рахунок зовнішніх активів та пасивів.

Міжгалузевий баланс. Таблиці „витрати-випуск”: таблиці ресурсів і використання; симетричні матриці „витрати-випуск”.

ТЕМА 3 Обчислення показників національних рахунків України.

Показники національних рахунків України. Валовий внутрішній продукт. Валовий національний дохід. Проміжне споживання. Кінцеве споживання. Спожитий основний капітал. Чисті податки на продукти та послуги. Чистий національний дохід. Чиста додана вартість. Наявний дохід. Трансферти. Скоригований наявний дохід. Заощадження. Валове нагромадження основного капіталу. Номінальний холдинговий прибуток/збиток. Зміни чистої вартості капіталу. Фінансові та нефінансові активи. Сальдо зовнішніх операцій з товарами та послугами.

Змістовий модуль 3. Принципи побудови національних рахунків України

ТЕМА 1 Побудова рахунків виробництва. Обчислення балансуєчих статей.

Випуск продукції. Проміжне споживання. Валова додана вартість. Споживання основного капіталу. Чиста додана вартість.

ТЕМА 2 Побудова рахунків доходу.

Рахунок первинного розподілу доходу. Валова додана вартість. Оплата праці робітників. Податки на виробництво та імпорт. Субсидії. Чистий прибуток/ змішаний дохід.

Рахунок розподілу первинних доходів. Доходи від власності. Оплата праці робітників. Податки на виробництво та імпорт. Субсидії. Чистий прибуток/ змішаний дохід. Сальдо первинних доходів.

Рахунок вторинного розподілу доходів. Сальдо первинних доходів. Поточні податки на дохід, багатство. Відрахування на соціальне страхування. Соціальні допомоги, крім соціальних трансфертів в натуральній формі. Інші види поточних трансфертів. Наявний дохід.

Рахунок перерозподілу доходів у натуральній формі. Наявний дохід. Соціальні трансферти в натуральній формі. Скоригований наявний дохід.

Рахунок використання наявного доходу. Наявний дохід. Поправка на зміну чистої вартості засобів домашніх господарств у пенсійних фондах. Витрати на кінцеве споживання. Заощадження.

Рахунок використання скоригованого наявного доходу. Скоригований наявний дохід. Поправка на зміну чистої вартості засобів домашніх господарств у пенсійних фондах. Фактичне кінцеве споживання. Заощадження.

ТЕМА 3. Рахунки нагромадження. Баланси активів та пасивів.

Рахунок операцій з капіталом. Заощадження. Капітальні трансферти, що одержуються/передаються. Зміна чистої вартості капіталу за рахунок заощаджень і капітальних трансфертів. Валове нагромадження основного капіталу. Споживання основного капіталу. Зміни в запасах матеріальних оборотних засобів. Придбання мінус вибуття цінностей. Придбання мінус вибуття нестворених нефінансових активів. Чисті кредити / чисті борги.

Фінансовий рахунок. Чисте прийняття зобов'язань. Чисте прийняття фінансових активів. Валюта та депозити. Цінні папери (окрім акцій). Кредити та позики. Акції та інші форми участі у капіталі. Страхові технічні резерви. Інша кредиторська заборгованість. Чисті кредити/чисті борги.

Рахунок інших змін в обсязі активів. Пасиви. Збитки внаслідок катастроф. Некомпенсовані конфіскації. Інші зміни в обсязі активів та пасивів, не віднесених до інших категорій. Зміни класифікації та зміни структури. Зміна чистої вартості капіталу в результаті інших змін в обсязі активів. Нефінансові активи. Створені активи. Нестворені активи. Фінансові активи.

Рахунок переоцінки. Номінальний холдинговий прибуток/збиток. Пасиви. Нефінансові активи (створені, нестворені). Фінансові активи. Зміни чистої вартості капіталу, обумовлені номінальним холдинговим прибутком/збитком. Субрахунок нейтрального холдингового прибутку/збитку. Субрахунок реального холдингового прибутку/збитку.

Початковий баланс активів та пасивів. Зміни в балансі активів та пасивів. Заключний баланс активів та пасивів. Пасиви. Нефінансові активи. Створені активи. Нестворені активи. Фінансові активи. Чиста вартість капіталу.

ТЕМА 4 Рахунки іншого світу

Рахунок зовнішніх операцій з товарами та послугами. Імпорт/експорт товарів та послуг. Сальдо зовнішніх операцій з товарами та послугами. Рахунок зовнішніх первинних доходів та поточних трансфертів. Рахунок зовнішніх операцій з нагромадженням. Рахунок зовнішніх активів та пасивів.

Змістовий модуль 4. Обчислення обсягів економіки, яка не піддається безпосередньому спостереженню.

ТЕМА 1. Поняття неспостереженої економіки та її види.

Види неспостереженої економіки. Тіньова економіка, яка виникає зі статистичних (непредставлення звітності; неактуальна інформація реєстрів; незареєстрована) та економічних (викривлення звітних даних; навмисна неререєстрація) причин. Неформальна економіка, яка здійснюється домашніми господарствами (незареєстрована діяльність та заниження звітних даних). Протизаконна (незареєстрована) економіка та інші види (незареєстрована).

ТЕМА 2. Оцінювання діяльності економіки, яка не піддається безпосередньому спостереженню.

Методи оцінки тіньової економіки. Оцінка неформальної економіки. Методи оцінки неререєстрованої економіки. Мікрометоди (прямі методи оцінки). Макрометоди (непрямі методи оцінки). Вибіркові опитування домашніх господарств щодо їхніх витрат. Метод визначення чисельності зайнятих. Опитування про використання часу населенням. Опитування керівників малих підприємств про частку угод, неоформлених договорами, та про мотивацію приховання прибутків. Бюджетне обстеження домашніх господарств та вибіркове – підсобних. Вибіркове

обстеження та експертні оцінки. Спеціальні вибіркові обстеження робочої сили, її середнього доходу та інформація податкової інспекції. Спеціальні вибіркові обстеження ринків та експертні оцінки. Оцінювання діяльності неспостереженої економіки по секторах.

Змістовий модуль 5. Використання даних СНР у макроекономічному аналізі.

ТЕМА 1. Аналітичні можливості системи національних рахунків. Основні напрямки аналізу даних СНР.

Характеристика закономірностей, взаємозв'язків і пропорцій в економічному розвитку країни, виявлення основних тенденцій розвитку економічних процесів, що відображаються на окремих рахунках, і всієї економіки в цілому, як головна мета аналізу СНР. Завдання аналізу СНР: 1) виявлення пропорцій і результатів економічної діяльності в розрізі секторів і галузей економіки, окремих форм власності; 2) з'ясування процесу утворення, розподілу та перерозподілу доходів в економіці; 3) дослідження процесів утворення та використання кінцевих доходів галузей і секторів; 4) з'ясування ролі іноземних джерел інвестування вітчизняної економіки; 5) аналіз кінцевого споживання в економіці; 6) виявлення джерел фінансування нагромадження національного майна; 7) аналіз міжгалузевих зв'язків.

ТЕМА 2. Статистичне моделювання макроекономічних показників.

Індексний факторний аналіз як інструмент побудови функції залежності вартості продукції від витрат капіталу та затрат праці. Розкладання абсолютних змін обсягів явищ за факторами. Визначення середньозважених індексів на підставі індивідуальних. Використання індексів середніх величин. Побудова багатофакторних індексних моделей. Кореляційний метод.

ТЕМА 3. Загальні принципи проведення міжнародних зіставлень.

Вимоги до побудови міжнародних індексів: 1) відповідність результатів; 2) незалежність від вибраної базової країни (інваріантність індексів); 3) транзитивність (переведення) або взаємоузгодженість індексів; 4) внутрішня узгодженість індексів; 5) незалежність індексів від вибраної системи одиниць вимірювання. Програма міжнародних зіставлень.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Класифікація інституційних секторів економіки України. Державний комітет статистики, Київ. – 2005.
2. Методологічні положення зі статистики. Вип. 2, т.1 / Держ. ком. статистики України. – К.: ІВЦ Держкомстату України, 2006. – 504.
3. Методологічні положення обчислення обсягів економіки, яка безпосередньо не спостерігається. Державний комітет статистики, Київ. – 2004.
4. Моторин Р.М., Моторина Т.М. Система національних рахунків: Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2001. – 336 с.
5. Концепція побудови національної статистики України та Державна програма переходу України на міжнародну систему обліку і статистики: Постанова Кабінету Міністрів України №1447 від 4.05.93 р.
6. Парфенцева Н. Міжнародні статистичні класифікації в Україні. Впровадження і використання. – К.: Основи, 2000. – 351 с.
7. Національні рахунки України [Електронний ресурс] // Державна служба статистики України, 2017. - Режим доступу: http://ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publ3_u.htm, http://ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/nac_r.htm
8. Статистичний щорічник України за 2016 рік / Державна служба статистики України. – Київ, 2017. – 650 с.

9. Статистичний збірник «Україна» [Електронний ресурс] / Державна служба статистики України. – Київ, 2016. – Режим доступу: https://ukrstat.org/uk/druk/publicat/kat_u/publ1_u.htm

Електронні ресурси

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua, <https://ukrstat.org/>
2. Офіційний сайт Головного управління статистики в Дніпропетровській області України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.dnprstat.gov.ua
3. Офіційний сайт Міністерства економіки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.me.gov.ua
4. Інститут бюджету та соціально-економічних досліджень [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.ibser.org.ua
5. Міністерство економіки і розвитку [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.me.gov.ua
6. Міністерство фінансів України [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.minfin.gov.ua
7. Національний банк України [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.bank.gov.ua
8. Світовий банк [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.worldbank.org

**ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК
З ДИСЦИПЛІНИ „ МЕТОДОЛОГІЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОГО
РАХІВНИЦТВА ”**

Активи – машини, обладнання, меблі, будівлі та інші відтворювані товари тривалого користування, запаси товарів нетривалого користування, земля, пам'ятки культури та інші непоновлювані матеріальні об'єкти, авторські права, оренда, концесії, фінансові вимоги до інших сторін та ін.

Активи матеріальні – основний капітал, що перебуває у власності, земля, родовища корисних копалин, дороги для вивезення лісу та ін.

Активи нематеріальні – фінансові активи, оренда, концесії на розробку корисних копалин, патенти, авторські права та аналогічні активи, що не супроводжуються зобов'язаннями.

Баланс активів та пасивів – характеризує вартість запасів активів та пасивів, які мають інституційні одиниці та сектори на початок та кінець звітного періоду.

Балансуючі статті – різниця між сумою всіх записів з одного боку рахунка і сумою всіх записів з другого боку рахунка.

Валове капіталоутворення – валові вкладення в основний капітал та збільшення запасів матеріальних оборотних коштів.

Валовий випуск галузей виробництва товарів – ринкова вартість всіх продуктів і послуг (товарів), вироблених протягом звітного періода, з урахуванням незавершеного виробництва і продукції, що виробляється для власних потреб. Цей показник оцінюють як правило за цінами виробників, тобто за ринковою ціною на підприємстві виробника чи за наближеною основною вартістю (ціна виробника з відрахуванням відповідних чистих товарних податків).

Валовий внутрішній продукт за цінами покупців чи виробників – вартість валового випуску резидентів-виробників за цінами виробників з урахуванням вартості послуг розподільно-торгової мережі і транспорту та відрахуванням вартості їхнього проміжного споживання за цінами покупців (інакше кажучи, додана вартість резидентів-виробників за цінами виробників) плюс імпортне мито. Він також дорівнює всім валовим витратам на кінцеве споживання продуктів і послуг вітчизняного виробництва за цінами покупців за відрахуванням імпорту продуктів і послуг за цінами СІФ, чи сумі заробітної плати найманих працівників, споживання основних фондів, прибутку, чистих побічних податків вітчизняного виробництва та імпортного мита.

Витрати, пов'язані з передаванням права власності – торгові націнки за операціями з уживаними товарами, землею та ін.; витрати на доставку й установлення уживаних товарів; законна винагорода за операції з землею, старими будівлями, орендою; комісійні брокерів за операції з землею, старими будівлями, фінансовими вимогами та іншими нематеріальними активами; аналогічні витрати.

Власний капітал – перевищення вартості матеріально-речових та фінансових активів, що належать інституційній одиниці, над її зобов'язаннями, крім зобов'язань перед власниками капіталу цієї інституційної одиниці.

Дивіденди – дохід, який сплачується і одержується за корпоративними цінними паперами та іншими формами участі в капіталах корпоративних компаній і кооперативів.

Домашні господарства з урахуванням приватних некорпоративних нефінансових компаній – економічні одиниці, що займаються насамперед нефінансовою діяльністю, належать і (або) контролюються резидентами певної країни й не класифіковані як напівкорпоративні компанії, різні товариства, громадські клуби та аналогічні установи, які використовують менше двох найманих працівників у перерахунку на повний робочий день.

Допомога із соціального страхування – платежі окремим особам за програмами соціального страхування, як правило, зі спеціального фонду.

Допомоги (субсидії) із соціального забезпечення – дотації готівкою, що надаються окремим особам і домашнім господарствам державною владою, приватними некомерційними Інститутами та корпоративними і напівкорпоративними підприємствами, крім допомог із соціального страхування і культурно-побутових допомог, не пов'язаних зі створенням фонду соціального забезпечення.

Дохід від власності – фактичні та розрахункові трансферти доходів від власності на фінансові активи, сільськогосподарські та інші землі, патенти, авторські права, концесії та аналогічні нематеріальні активи.

Заощадження – різниця між поточними надходженнями і поточними виплатами, балансує стаття рахунка використання доходів.

Інституційні сектори – класифікація економічних суб'єктів за секторами для складання рахунків доходів і витрат, фінансування капітальних витрат та балансових рахунків активів і пасивів.

Кінцеве використання товарів і послуг – використання товарів і послуг на кінцеве споживання, валове нагромадження основного капіталу, приріст запасів матеріальних оборотних коштів та експорт.

Нагромадження (валове) капіталу – придбання основного капіталу, запасів товарів короткострокового використання, землі, родовищ корисних копалин та інших невідтворюваних матеріальних активів, фінансових активів, патентів, авторських прав та інших нематеріальних активів протягом звітного періоду за виключенням зобов'язань, що виникають в процесі діяльності.

Нагромадження (чисте) капіталу – є валове нагромадження за звітний період за виключенням споживання основних фондів за той самий період.

Основний капітал – товари тривалого користування, крім землі, родовища корисних копалин, дороги для вивезення лісу та аналогічні непоновлювані матеріальні активи, що застосовуються в процесі виробництва резидентами (галузями виробництва), виробниками державних послуг для цивільних потреб, виробниками приватних некомерційних послуг для домашніх господарств, з урахуванням

житлових приміщень, які займають самі власники, а також постійне житло для військових, племінна, тяглова й молочна худоба.

Податки непрямі – податки, якими обкладаються виробники у зв'язку з виробництвом, продажем, купівлею чи використанням виробниками товарів і послуг, які вони відносять до виробничих витрат.

Податки прямі, не зазначені окремо, – збори державної влади, які регулярно стягуються з фінансових активів і всього власного капіталу компаній, приватних некомерційних інститутів та домашніх господарств, а також з товарів, що належать окремим особам і домашнім господарствам або використовуються ними.

Податки прямі прибуткові – регулярні збори державної влади з відрахуванням внесків на соціальне страхування, що стягуються з доходів фізичних та юридичних осіб (заробітна плата, доходи від власності, приросту капіталу чи будь-які інші доходи). Податки з нерухомого майна і землі включаються до цієї категорії, якщо вони мають характер простої адміністративної процедури оцінювання і збирання прибуткового податку.

Потоки – економічні операції протягом звітного періоду.

Прибуток – валовий випуск продукції (товарів, послуг) за цінами виробників з відрахуванням суми проміжного споживання, заробітної плати найманих працівників, споживання основного капіталу і побічних податків (мінус субсидії).

Рахунки виробництва – рахунки виробництва товарів і послуг.

Рахунки доходів – рахунки, які відображають надходження та виплати доходів резидентами – інституційними одиницями.

Рахунки операцій з капіталом – стандартні рахунки операцій України із зарубіжними державами, що відносять до фінансових активів і пасивів та інших джерел фінансування валового нагромадження.

Рахунки поточні – рахунки виробництва, ресурсів і використання товарів та послуг, а також одержання і виплати доходів.

Рахунки товарні – рахунки товарних операцій, що стосуються вітчизняного виробництва та імпорту, а також використання товарів для проміжного і кінцевого споживання.

Рахунки фінансування капітальних витрат – рахунки, що відображають операції з капіталом, тобто нагромадження та фінансування, які здійснюють резиденти – інституційні одиниці.

Рахунок зовнішніх операцій – рахунок поточних і капітальних операцій України з іншими країнами.

Рахунок наявного доходу – стандартний зведений рахунок доходів.

Рахунок переоцінки використовується для узгодження записів балансового рахунка активів і пасивів інституційних одиниць у кінці звітного періоду із записами балансового

рахунка активів і пасивів на початку його та угод капітального фінансування протягом звітного періоду.

Споживання основного капіталу – вартість (за поточними цінами) відновлення в результаті нормального фізичного зносу, морального старіння та звичайних пошкоджень поновлюваних елементів основного капіталу (крім доріг, гребель та інших споруд, виробників державних послуг), використаних протягом звітного періоду. Непередбачений моральний знос, виснаження природних ресурсів, значні пошкодження в результаті катастроф та аналогічних подій не враховуються.

Товари – продукти і послуги, які призначаються для продажу на ринку за ціною, яка покриває витрати на їх виробництво. До товарів відносять всі продукти і послуги, що виробляються галузями, імпортовані продукти й послуги, крім тих, які закупаються за кордоном безпосередньо урядом і домашніми господарствами, та частину валового випуску виробників державних послуг і приватних некомерційних послуг для домашніх господарств, яка реалізується на умовах, характерних для продажу товарів.

Товари споживчі короткострокового користування – товари з очікуваним строком експлуатації меншим за один рік (текстильні та паперові вироби, хімікати, продовольство та ін.).

Товари споживчі напівтривалого користування – товари з очікуваним строком експлуатації один рік або більше (одяг, білизна, трикотажні вироби, садово-городній інструмент, виготовлені на замовлення ювелірні вироби, електротостери, кухонні плити тощо). Такі товари продаються за порівняно невисокими цінами.

Товари споживчі тривалого користування – товари з очікуваним строком експлуатації в кілька років і більше (автомобілі, холодильники, пральні машини тощо). Житлові приміщення виключаються з цієї категорії, вони вважаються основним капіталом галузі, що зайнята виробництвом товарів.

Товарні податки – це, головню, побічні податки, пропорційні кількості чи вартості (за виключенням субсидій) товарів, що виробляються або реалізуються.

Трансферти договірні поточні – вид компенсації (договірної), наприклад приклад премії з відрахуванням комісійних зборів і претензій зі страхування від нещасних випадків, а також заздалегіть обумовлені платежі для компенсації пошкоджень майна та збитків, що сталися в результаті порушень контракту.

Трансферти капіталів – недоговірні (односторонні) розраховані на фінансування валового капіталоутворення, інших форм нагромадження чи довгострокових витрат одержувачів, и надаються з капіталу чи заощаджень донора, не мають визначеної періодичності (с нерегулярними) для жодної із сторін.

Трансферти натурою – передача продовольства, одягу, військового обмундирування та ін. одним урядом іншому; дари натурою вітчизняним та іноземним приватним некомерційним інститутам, які обслуговують домашні господарства; переміщення господарських і особистих речей мігрантів; обмін подарунками натурою між вітчизняними домашніми господарствами.

Трансферти поточні – трансферти доходу між суб'єктами. Здійснюються з поточних доходів платника і додаються до поточного доходу одержувача.

Ціна виробника – ринкова вартість валового випуску товарів, галузей, що виробляють товари, на підприємстві виробника; сума вартості прямих витрат, проміжних витрат за цінами покупців і не прямих податків за відрахуванням субсидій. Додана вартість галузей за цінами виробників дорівнює валовому випуску галузей за цінами виробників з відрахуванням проміжного споживання за цими самими цінами.

Ціна покупця – дорівнює цінам виробників плюс торгові та транспортні витрати на доставку до обумовленого покупцем місця.

Ціна СІФ – ринкова ціна на митниці країни імпорту товарів, інших продуктів з урахуванням всіх витрат на страхування і перевезення товарів з країни-експортера до країни-імпортера за винятком витрат на відвантаження їх з транспортних засобів, якщо вони не оплачуються транспортною компанією.

Ціна ФОБ – ринкова ціна на митниці країни товарів та інших продуктів, які експортуються, з урахуванням всіх витрат на доставку цих товарів до митниці, оплати експортного мита й витрат на навантаження таких товарів на транспортні засоби, якщо вони не відшкодовуються їхнім власником.

Чисті придбання фінансових активів – вартість придбання фінансових активів за виключенням використання фінансових активів учасниками угод.

Чисте прийняття зобов'язань – прийняття зобов'язань за виключенням погашення цих зобов'язань суб'єктами господарювання.